

Nr 392.

Godkänd av första kammaren den 15 juni 1920.

Godkänd av andra kammaren den 15 juni 1920.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m. jämte en i ämnet väckt motion.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 52.)

Till Konungen.

Genom en till riksdagen avlåten, den 12 mars 1920 dagtecknad proposition, nr 286, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen följande förslag till

1) lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862,

2) lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862,

3) lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862,

4) lag om ändrad lydelse av § 6 i förordningen om kyrkostämman, samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862,

5) lag om ändrad lydelse av § 6 i förordningen om kyrkostämman, samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863,

6) lag om ändrad lydelse av §§ 5 och 12 i förordningen om lands-ting den 21 mars 1862,

7) lag om ändrad lydelse av 7 § 2 mom. i lagen om fattigvården den 14 juni 1918,

8) lag om ändrad lydelse av §§ 19 och 20 i lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909,

9) lag om ändrad lydelse i vissa delar av den av 1919 års lagtima riksdag villkorligt antagna nya lagen om val till riksdagen och

10) lag om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid vissa kommunala val samt om behandling av valsedelsförsändelse.

I sammanhang med propositionen har riksdagen till behandling förehaft en i anledning av densamma väckt motion.

De i förevarande kungl. proposition framlagda förslagen avse, såsom av departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet framgår, tre skilda frågor: 1) rätten att deltaga i kommunala val och avgöranden utan personlig inställelse, 2) valdistriktsindelningen vid politiska och kommunala val, samt 3) sammanförandet av den kommunala och politiska röstlängden. Till större delen äro alla dessa förslag byggda på ett den 20 januari 1920 avgivet betänkande av den 30 maj 1919 tillkallade kommunalförfattnings-sakkunniga.

Beträffande rätten att deltaga i kommunala val och avgöranden utan personlig inställelse ansluter sig riksdagen helt till grundtanken i den kungl. propositionen, att denna rätt bör i hög grad begränsas, och, där den fortfarande bör bibehållas, regleras på ett sätt, som mera effektivt än nu är fallet hindrar missbruk av densamma. Det förefinnes härvid, såsom de sakkunniga betona, en klar skillnad mellan kommunala val och andra kommunala avgöranden än representantval.

I fråga om andra kommunala avgöranden än representantval har Eders Kungl. Maj:t, i likhet med majoriteten av de sakkunniga, föreslagit, att rätten att genom fullmakt utöva rösträtt skall bibehållas i sin nuvarande omfattning, men att nya former för denna rättighets begagnande skola stadgas, ägnade att trygga mot befarade missbruk. De skäl, som de sakkunniga och departementschefen framlagt för denna sin ståndpunkt äro enligt riksdagens uppfattning fullt övertygande. Fullmaktsröstningens bibehållande vid dessa avgöranden synes, särskilt i mera vidsträckta och sparsamt befolkade kommuner, utgöra ett påtagligt behov; härtill kommer att, såvitt riksdagen har sig bekant, fullmaktsröstningens användning i dessa fall icke lett till svårare missbruk, och att de nya former för utövandet av denna rätt, som i den kungl. propositionen föreslagits, torde utgöra fullt betryggande garantier mot dylika missbruk.

Vad åter beträffar kommunala representantval, synes, såsom också de sakkunniga och departementschefen framhållit, en stark inskränkning av rätten till deltagande utan personlig inställelse vara av behovet påkallad. Med den vidsträckta omfattning, denna rätt för närvarande äger, leder den i många fall till svåra missbruk, vilka i hög grad äro ägnade att neddraga valförrättningens karaktär och förvanska det uttryck för valmanskårens verkliga uppfattning, som valet bör utgöra. På grund härav bör, enligt riksdagens uppfattning, i enlighet med den kungl. propositionen undantag från fordran på personlig inställelse vid kommunala representantval blott göras för vissa grupper av väljare, samt härvid enahanda bestämmelser gälla, som för val till riksdagens andra kammare. Sålunda bör personlig inställelse fordras utom för äkta makar, oberoende av hinder, och vid styrkt hinder för de yrkesutövare och tjänstemän, som erhållit eller komma att erhålla enahanda rätt vid val till riksdagens andra kammare.

Frågan bliver då, vilken metod för röstning utan personlig inställelse, som för de nämnda fallen bör tillämpas. I denna punkt har Eders Kungl. Maj:t icke följt den uppfattning, som företrätts av de sakkunnigas majoritet. Tre av de fem sakkunniga hava nämligen förordat, att röstning utan personlig inställelse sker genom fullmakt, under det att i Eders Kungl. Maj:ts proposition föreslås röstning medelst insändande av valsedel, i likhet med vad som enligt den vid 1919 års lagtima riksdag villkorligt antagna vallagen skall komma att gälla vid val till riksdagens andra kammare. Den av de sakkunniga antagna uppfattningen har även företrätts i den i anledning av förevarande proposition väckta motionen, vari sådana ändringar i den kungl. propositionen påyrkats, att systemet med fullmaktsröstning skulle komma till användning i stället för systemet med insändande av röstsedel.

Vid avvägandet av de skäl beträffande de båda olika metoderna, som framförts dels i departementschefens yttrande vid propositionens föredragning, dels i de sakkunnigas betänkande och den nyssnämnda motionen, har riksdagen funnit de skäl övertvägande, som förebragts för den i den kungl. propositionen föreslagna anordningen. Det synes riksdagen uppenbart, att systemet med röstsedels insändande i högre grad än systemet med fullmaktsröstning är ägnat att åt röstningen giva den tillbörliga karaktären av personlig, självständig viljeakt och att sålunda i möjligaste mån minska de olägenheter, som städse äro förenade med röstning utan personlig inställelse; särskilt är detta enligt riksdagens tanke av värde, då röstning utan personlig inställelse huvudsakligen torde komma till användning i fråga om äkta makar, varvid garantier mot otillbörlig yttre påtryckning synas särskilt behöfliga. Härtill kommer, att användningen av systemet med röstsedels insändande stadgats i den av 1919 års riksdag villkorligt

antagna lagen om val till riksdagen; riksdagen har alltså redan tagit ställning till frågan om vilket system, som i fråga om representantval lämpligen bör följas vid röstning utan personlig inställelse. Det synes riksdagen uppenbart, att samma system i detta fall bör komma till användning vid kommunala och politiska val, likaväl som omfattningen av rätten att rösta utan personlig inställelse vid dessa val bestämmas på enahanda sätt. Att ett annat system, fullmaktsröstning, kommer att användas vid andra kommunala avgöranden än representantval, kan enligt riksdagens uppfattning icke förringa betydelsen av de nu anförda synpunkterna, ty det synes stå utom all diskussion, att de kommunala representantvalen till hela sin karaktär stå långt närmare de politiska valen än de kommunala avgöranden, vid vilka fullmaktssystemet avses komma till fortsatt användning. På grund av dessa och övriga av departementschefen och de sakkunnigas minoritet anförda skäl har riksdagen alltså i denna punkt ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts proposition.

Även de övriga författningsändringar, som i detta sammanhang av Eders Kungl. Maj:t föreslagits, har riksdagen antagit; särskilt synas bestämmelserna angående gemensam valförrättare vid politiska och kommunala val vara ändamålsenliga.

De förändrade bestämmelser beträffande *den politiska och kommunala valdistriktsindelningen*, som i förevarande kungl. proposition föreslagits och av de sakkunniga förordats, har riksdagen likaledes i allt väsentligt antagit. Dessa bestämmelser, som främst äsyfta överensstämmelse mellan distriktsindelningen vid de politiska och kommunala valen på landsbygden samt underlättandet av valdeltagandet genom en allmänare valdistriktsindelning, synas nämligen, särskilt med hänsyn till den starka utvidgning av valmanskåren, som dels är beslutad, dels förestår i följd av de vilande grundlagsändringsförslagen beträffande kvinnans politiska rösträtt m. m., vara i hög grad av behovet påkallade. Även de föreslagna bestämmelserna för *sammanförande av den politiska och den kommunala röstlängden* synas riksdagen väl motiverade; ej heller har riksdagen något att erinra mot det såsom bilaga till den kungl. propositionen fogade förslaget till kungörelse angående upprättande av röstlängd vid dessa val.

Riksdagen, som alltså i huvudsak antagit de i förevarande kungl. proposition framlagda förslagen, har emellertid i en detalj fattat ett därifrån avvikande beslut. I § 19 i lagen om val till riksdagen liksom i fråga om motsvarande paragraf i den 1919 villkorligt antagna vallagen synes nämligen en sådan ändring böra vidtagas, att punkterna 1 och 2 omflyttas och en häremot svarande korrigerings av punkt 2 göres; såsom

paragrafen i Eders Kungl. Maj:ts förslag är uppställd, synes nämligen mot densamma kunna riktas den anmärkningen, att punkt 2 angives utgöra ett undantag till punkt 1, ehuru detta i själva verket icke är fallet. Såsom en följd av detta ändringsförslag måste även en redaktionell ändring i följande paragraf vidtagas.

Slutligen vill riksdagen betona önskvärdheten av att i den promemoria, som skall tillställas valförrättare, även intages ett exemplar av vallagen.

Med åberopande av vad sålunda blivit anfört, får riksdagen, som icke kunnat i oförändrat skick antaga samtliga de i propositionen innefattade lagförslagen,

dels anmäla, att riksdagen för sin del antagit följande

Lag

om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 12, § 14 mom. 1—4, § 17 mom. 1, § 29 mom. 1, 2 och 5, §§ 33 och 35 samt § 80 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 12.

Röstägande är berättigad att med de inskränkningar, varom nedan i denna paragraf stadgas, sin talan och rösträtt på annan röstägande överlåta.

Ej må någon på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mer än en röstberättigad.

Fullmakten skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika av två vittnen tecknas bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag, fullmakten utvisar, samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns å fullmakten utsatt.

Fullmakt äge icke giltighet under längre tid än trettio dagar från underskrivandet.

Angående röstning vid val av kommunalfullmäktige stadgas i § 29.

§ 14.

Mom. 1. Före den 30 juni varje år — — — — — meddelas av Konungen.

Mom. 2. Röstlängden skall senast den 30 juni vara avsånd — — — äga motsvarande tillämpning.

Mom. 3. Har mot röstlängd — — — till ovillkorlig efterrättelse intill dess ny röstlängd på enahanda sätt kommit till stånd.

Mom. 4. Har på klagan, som förts i samband med besvär över kommunalstämmas beslut eller över val förrättat inför valnämnd, röstlängden i någon del förklarats felaktig, skall, evad felaktigheten länt till beslutets eller valets upphävande eller ej, — — — föranledda rättelser.

§ 17.

Mom. 1. Tre ordinarie kommunalstämmor — — — ovan stadgade tid.

Ordinarie kommunalstämma i december — — — till sön- eller helgdag.

Om val av nämndemän är särskilt stadgat.

Den, vilken såsom — — — av sagda förvaltning.

§ 29.

Mom. 1. För val av — — — indelas i valkretsar.

Vid valkretsindelningen iakttages, — — — de särskilda valkretsarna.

Indelningen i valkretsar — — — förslag, av kommunalstämma.

Beslut om sådan indelning skall fattas senast två månader före ingången av det år, under vilket beslutet är avsett att träda i tillämpning. Om beslutet skall Konungens befallningshavande ofördröjligen underrättas.

Är kommun indelad — — — — — inskränkt inom valkrets.

Mom. 2. Kommun, som icke är delad i valkretsar på sätt i mom. 1 sägs, ävensom valkrets bilda var för sig ett valdistrikt, där icke på grund av bestämmelserna i lagen om val till riksdagen del av kommunen eller av valkretsen utgör valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, i vilket fall sådan del bildar eget valdistrikt jämväl vid kommunalfullmäktigval.

Enligt lagen om val till riksdagen meddelat beslut om distriktsindelning skall, där det icke på anförda besvär undanröjts, träda i tillämp-

ning beträffande kommunalfullmäktigval, som förrättas enligt den under nästpåföljande år upprättade röstlängden.

Mom. 5. a) Val av kommunalfullmäktige förrättas i varje valdistrikt inför den valnämnd, som enligt lagen om val till riksdagen utses för val till riksdagens andra kammare.

Valen skola förrättas under tiden från och med den 1 november till och med den 15 december å dag, som kommunalstämma det år val skall förrättas bestämmer. Val får ej äga rum å tider, då allmän gudstjänst hålles inom kommunen, samt skall fortgå minst två timmar före klockan tre eftermiddagen och minst två timmar efter klockan fem eftermiddagen. I kungörelse om valförrättning skall tiden för valet noggrant angivas. Sådan kungörelse utfärdas för varje valdistrikt av valnämndens ordförande i den ordning, som för kallelse till kommunalstämma stadgas.

Vid valet skall gälla till efterrättelse den enligt § 14 upprättade röstlängd eller del av röstlängd.

Vid val av kommunalfullmäktige må röstägande icke utan personlig inställelse inför valförrättaren utöva rösträtt i annat fall eller i annan ordning än i särskild lag stadgas.

b) Ej må vid valet tal hållas eller tryckta eller skrivna upprop till de väljande tillåtas inom vallokalen.

Vid förrättningen skola kuvert av ogenomskinligt papper, lika till — — — att valurnan är tom.

Valmännen äga avgiva sina röster i den tur, de anmäla sig hos ordföranden, därest icke å kommunalstämma beslutits, att valet skall ske efter upprop. Till varje valman utlämnas ett valkuvert.

I vallokalen skola till lämpligt antal finnas avskilda platser, avsedda att möjliggöra för en var att med valhemlighetens bevarande kunna inlägga sin valsedel i kuvertet. För sådant ändamål skola dessa platser vara inrättade med skärmar eller annat dylikt, dock så anordnat, att för såväl valförrättaren som allmänheten är synligt, när en plats är upptagen; och åligger det valförrättaren att vaka över att valmans förehavande där ej må av någon kunna iakttagas.

Valmannen har att vid någon av omförmälda särskilda platser inlägga sin valsedel i kuvertet. Sedan valkuvertet tillslutits, överlämnar valmannen utan dröjsmål personligen detsamma till ordföranden. Efter det ordföranden förvissat sig om, att den, vilken avlämnar valkuvertet, är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, ävensom tillsett, att kuvertet är behörigen stämplat, men eljest på utsidan omärkt, nedlägger ordföranden kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid namnet

på den, vars rösträtt utövats, göres anteckning, att rösträtten begagnats. Valman, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i föreskriven ordning avgiva sin röst, äge att till biträde vid röstningen anlita den, han själv därtill utser.

Valkuvert, som saknar behörig stämpel eller är å utsidan märkt med annat kännetecken, varde ej mottaget.

Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som äkta make är berättigad avlämna vid valförrättningen, är särskilt stadgat.

Då uppehåll i valförrättningen sker, — — — och bör, innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, valförrättaren inför öppna dörrar förvissa sig om, att sigillena äro obrutna.

De valmän, som — — — äro tillstädes i vallokalen eller, om utrymme där saknas, — — — röstningen avslutad.

Omedelbart därefter — — — protokollet avtryckas.

Sedan valprotokollet — — — avslutas förrättningen. Ordföranden insände därefter ofördröjligen till Konungens befallningshavande omslaget med valkuverten jämte röstlängden och valprotokollet. Sker — — — försändelsen assureras.

c) Konungens befallningshavande skall — — — föra protokoll.

Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som till Konungens befallningshavande inkommit, är särskilt stadgat.

Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av det vid förrättningen förda protokoll. Med protokollets uppläsning är valet avslutat, varefter Konungens befallningshavande genast skall till vederbörande återställa den röstlängd, som för sammanräkningen insänts.

De avgivna valsedlarna — — — valet gäller.

§ 33.

Är någon missnöjd — — — föredragas och avgöras.

§ 35.

Följande ärenden må ej av kommunalfullmäktige upptagas:

a) val av kommunalfullmäktige, vilka val skola förrättas inför valnämnden i den ordning, som i § 29 sägs;

b) nedanstående ärenden, vilka alltid skola behandlas å kommunalstämma, nämligen

justering av den i § 65 omförmälda längd,

val till ordförande och vice ordförande i kommunalstämma,

beslut, varom i § 16 sägs, så ock beslut enligt § 17 angående dag för kommunalstämma och enligt § 29 angående dag för val av kommunalfullmäktige.

§ 80.

Mom. 1. Har Kungl. Maj:t — — — municipalfullmäktige och municipalnämnd, samt att, där municipalsamhälle ej utgör särskilt valdistrikt, municipalfullmäktige skola utses å municipalstämma, därvid stämans ordförande och två av stämman utsedda personer tjänstgöra såsom valförrättare.

Denna lag träder i kraft: i vad densamma angår § 14 mom. 1 och 2 den dag, då det vilande förslaget till ändrad lydelse av §§ 6, 7, 9, 16, 19, 21 och 24 riksdagsordningen och till övergångsstadgande däri, efter att hava av riksdagen antagits, varder av Konungen gillat; i vad densamma angår § 29 mom. 1 och 2, den 1 oktober 1920; samt i övrigt dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling, dock att i de fall, där valdistriktsindelningarna för riksdagsmannaval och kommunalfullmäktigval ännu icke överensstämma, kommunalfullmäktigvalen fortfarande, intill dess sådan överensstämmelse vinnes och vederbörliga valnämnder utsetts, skola förrättas å kommunalstämma eller distriktsstämma med iakttagande av vad därom hittills funnits stadgat.

Lag

om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 12, § 13 mom. 1 och 2 samt § 24 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 14 saml. Nr 392—396.

§ 12.

Röstägande är berättigad att med de inskränkningar, varom nedan i denna paragraf stadgas, sin talan och rösträtt å allmän rådstuga på annan röstägande överlåta.

Ej må någon på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mer än en röstberättigad.

Fullmakten skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika av två vittnen tecknas bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag, fullmakten utvisar, samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns å fullmakten utsatt.

Fullmakt äge icke giltighet under längre tid än trettio dagar från underskrivandet.

Vid val av stadsfullmäktige må röstägande icke utan personlig inställelse inför valförrättaren utöva rösträtt i annat fall eller i annan ordning än i särskild lag stadgas.

§ 13.

Mom. 1. Före den 30 juni varje år — — — — — meddelas av Konungen.

Mom. 2. Röstlängden skall senast den 30 juni vara avsänd — — — äga motsvarande tillämpning.

— — — — —

§ 24.

Mom. 2. Valet får ej — — — — — valurnan är tom.

Valmännen äga avgiva sina röster i den tur, de anmäla sig hos ordföranden, därest icke å allmän rådstuga beslutits, att valet skall ske efter upprop. Till varje valman utlämnas ett valkuvert.

I vallokalen skola — — — av någon kunna iakttagas.

Valmannen har att vid någon av omförmälda särskilda platser inlägga sin valsedel i kuvertet. Sedan valkuvertet tillslutits, överlämnar valmannen utan dröjsmål personligen detsamma till ordföranden. Efter det ordföranden förvissat sig om, att den, vilken avlämnar valkuvertet, är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, ävensom tillsett, att kuvertet är behörigen stämplat, men eljest på utsidan omärkt, nedlägger ordföranden

kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid namnet på den, vars rösträtt utövats, göres anteckning, att rösträtten begagnats. Valman, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i föreskriven ordning avgiva sin röst, äge att till biträde vid röstningen anlita den, han själv därtill utser.

Valkuvert, som saknar behörig stämpel eller är å utsidan märkt med annat kännetecken, varde ej mottaget.

Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som akta make är berättigad avlämna vid valförrättningen, är särskilt stadgat.

Då uppehåll — — — äro obrutna.

De valmän — — — röstningen avslutad.

Där sammanräkning av de avgivna rösterna icke verkställes omedelbart efter det röstningen på sätt nyss nämnts blivit avslutad, skall sammanräkningen påbörjas inom sju dagar därefter samt de avlämnade valkuverten under tiden förseglas och förvaras på sätt ovan stadgas för det fall, att uppehåll i valförrättningen göres.

Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som till magistraten inkommit, är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft, i vad densamma angår § 13, den dag, då det vilande förslaget till ändrad lydelse av §§ 6, 7, 9, 16, 19, 21 och 24 riksdagsordningen och till övergångsstadgande däri, efter att hava av riksdagen antagits, varder av Konungen gillat, samt i övrigt dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Lag

om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Härigenom förordnas, att § 5 mom. 2 och 3, § 8 mom. 2 samt § 10 mom. 2 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 5.

— — — — —
Mom. 2. Före den 30 juni varje år — — — — — meddelas av
 Konungen.

— — — — —
Mom. 3. Röstlängden skall senast den 30 juni vara avlämnad
 — — — äga motsvarande tillämpning.
 — — — — —

§ 8.

— — — — —
Mom. 2. Röstägande må ej utan personlig inställelse inför valför-
 rättaren utöva rösträtt i annat fall eller i annan ordning, än som i särskild
 lag stadgas.

§ 10.

— — — — —
Mom. 2. Valförrättning får ej — — — klockan sju eftermiddagen.

Ej må vid valet — — — inom vallokalen.

Vid valförrättning — — — valurnan är tom.

Valmännen äga avgiva sina röster i den tur, de anmäla sig hos ord-
 föranden. Till varje valman utlämnas ett valkuvert.

I vallokalen skola — — — av någon kunna iakttagas.

Valmannen har att vid någon av omförmälda särskilda platser in-
 lägga sin valedel i kuvertet. Sedan valkuvertet tillslutits, överlämnar
 valmannen utan dröjsmål personligen detsamma till ordföranden. Efter
 det ordföranden förvissat sig om, att den, vilken avlämnar valkuver-
 tet, är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, ävensom tillsett att
 kuvertet är behörigen stämplat, men eljest på utsidan omärkt, nedlägger
 ordföranden kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid
 namnet på den, vars rösträtt utövats, göres anteckning, att rösträtten be-
 gagnats. Valman, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i före-
 skriven ordning avgiva sin röst, äge att till biträde vid röstningen anlita
 den, han själv därtill utser.

Valkuvert, som saknar behörig stämpel eller är å utsidan märkt med
 annat kännetecken, varde ej mottaget.

Om behandlingen av valedelsförsändelse, som äkta make är berät-
 tigad avlämna vid valförrättningen, är särskilt stadgat.

Då uppehåll — — — äro obrutna.

De valmän — — — röstningen avslutad.

Där sammanräkning av de avgivna rösterna icke verkställes omedelbart efter det röstningen på sätt nyss nämnts blivit avslutad, skall sammanräkningen påbörjas inom sju dagar därefter samt de avlämnade valkuverten under tiden på betryggande sätt förvaras.

Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som till magistraten inkommit, är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft, i vad densamma angår § 5, den dag, då det vilande förslaget till ändrad lydelse av §§ 6, 7, 9, 16, 19, 21 och 24 riksdagsordningen och till övergångsbestämmelse däri, efter att hava av riksdagen antagits, varder av Konungen gillat, samt i övrigt dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Lag

om ändrad lydelse av § 6 i förordningen om kyrkostämma, samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att § 6 i förordningen om kyrkostämma, samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 6.

I avseende på rösträtts utövning och överlåtande på annan person skall vad som är stadgat för kommunalstämma på landet, så ock för allmän rådstuga i stad vid andra avgöranden än val av stadsfullmäktige jämväl tillämpas i fråga om kyrkostämma.

Vid omröstning skall den för vederbörande kommun å landet eller för stad senast fastställda röstlängd ligga till grund. På Konungen ankommer att i fråga om sådan längd meddela de särskilda föreskrifter, som erfordras för iakttagande av vad i § 4 stadgats om vissa personers undantagande från rösträtt, samt att, då valdistrikt omfattar två eller flera

församlingar eller delar av församlingar, förordna om röstlängds uppläggande i särskilda delar, en för varje församling eller del av församling.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Lag

om ändrad lydelse av § 6 i förordningen om kyrkostämma, samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Härigenom förordnas, att § 6 i förordningen om kyrkostämma, samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 6.

Mom. 1. Frånvarande må ej — — — än en röstberättigad.

Mom. 2. Fullmakten skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika av två vittnen tecknas bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag, fullmakten utvisar, samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns å fullmakten utsatt.

Fullmakt äge icke giltighet under längre tid än trettio dagar från underskrivandet.

Mom. 3. Ej må — — — ämne anföras.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Lag

om ändrad lydelse av §§ 5 och 12 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Häri genom förordnas, att §§ 5 och 12 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 5.

1. Rätt att deltaga — — — — vid landstingsmannaval.

2. a) Val av landstingsmän förrättas å landet i varje valdistrikt inför den valnämnd, som enligt lagen om val till riksdagen utses för val till riksdagens andra kammare.

Höra delar av samma kommun till olika valkretsar för landstingsmannaval, bildar varje del ett valdistrikt, såvida icke i enlighet med vad nedan sägs ytterligare delning i valdistrikt förekommer.

Kommun, som icke är delad i valdistrikt på sätt nyss är sagt eller i valkretsar för val av kommunalfullmäktige, så ock valkrets som nu nämnts bilda var för sig ett valdistrikt, där icke på grund av bestämmelserna i lagen om val till riksdagen del av kommunen eller del av sådan valkrets utgör valdistrikt vid val till riksdagens andra kammare, i vilket fall sådan del bildar eget valdistrikt jämväl vid landstingsmannaval.

Enligt lagen om val till riksdagen meddelat beslut om distriktsindelning skall, där det icke på anförda besvär undanröjts, träda i tillämpning beträffande landstingsmannaval, som förrättas enligt den under näst-påföljande år upprättade röstlängden.

b) Till valförrättning utfärdas för varje valdistrikt kallelse av valnämndens ordförande i den ordning, som för kallelse till kommunalstämma stadgas.

Om rösträtt och dess utövning gäller med ovan i mom. 1 stadgat undantag vad i fråga om val av kommunalfullmäktige är föreskrivet.

c) Valet skall förrättas tredje söndagen — — — å annan dag i september månad.

Valet får ej — — — fem eftermiddagen. I kungörelse om valförrättning för landstingsmannaval skall tiden för valet noggrant angivas.

d) Ej må vid valet tal hållas eller tryckta eller skrivna upprop till de väljande tillåtas inom vallokalen.

Vid förrättningen skola kuvert av ogenomskinligt papper — — — är tom.

Valmännen äga avgiva sina röster i den tur, de anmäla sig hos ordföranden, därest icke å kommunalstämma beslutits, att valet skall ske efter upprop. Till varje valman utlämnas ett valkuvert.

I vallokalen skola till lämpligt antal finnas avskilda platser, avsedda att möjliggöra för en var att med valhemlighetens bevarande kunna inlägga sin valsedel i kuvertet. För sådant ändamål skola dessa platser vara inrättade med skärmar eller annat dylikt, dock så anordnat, att för såväl valförrättaren som allmänheten är synligt, när en plats är upptagen; och åligger det valförrättaren att vaka över att valmans förehavande där ej må av någon kunna iakttagas.

Valmannen har att vid någon av omförmälda särskilda platser inlägga sin valsedel i kuvertet. Sedan valkuvertet tillslutits, överlämnar valmannen utan dröjsmål personligen detsamma till ordföranden. Efter det ordföranden förvissat sig om, att den, vilken avlämnar valkuvertet, är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad, ävensom tillsett, att kuvertet är behörigen stämplat, men eljest på utsidan omärkt, nedlägger ordföranden kuvertet i valurnan, i sammanhang varmed i röstlängden vid namnet på den, vars rösträtt utövats, göres anteckning, att rösträtten begagnats. Valman, som på grund av kroppsligt fel är oförmögen att i före skriven ordning avgiva sin röst, äge att till biträde vid röstningen anlita den, han själv därtill utser.

Valkuvert, som saknar behörig stämpel eller är å utsidan märkt med annat kännetecken, varde ej mottaget.

Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som äkta make är berättigad avlämna vid valförrättningen, är särskilt stadgat.

Då uppehåll i valförrättningen sker — — — och bör, innan förseglingen vid förrättningens fortsättande borttages, valförrättaren inför öppna dörrar förvissa sig om, att sigillerna äro obrutna.

De valmän, som — — — äro tillstädes i vallokalen eller, om utrymme där saknas, — — — röstningen avslutad.

Omedelbart därefter — — — protokollet avtryckas.

Sedan valprotokollet — — — avslutas förrättningen. Ordföranden insände därefter ofördröjligen till domhavanden omslaget med valkuverten jämte röstlängden och valprotokollet. Sker — — — försändelsen assureras.

e) Domhavanden skall vid offentlig — — — inom fjorton dagar från valförrättningarnas avslutande.

Vid förrättningen biträdes — — — det vid förrättningen förda protokoll. Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av nämnda protokoll. Med protokollets uppläsning är valet avslutat, varefter domhavanden genast skall till vederbörande återställa den röstlängd, som för sammanräkningen insänts.

3. a) I stad förrättas valet inför magistraten.

Valet skall förrättas — — — infallande lördag.

Om stadsfullmäktige — — — september månad.

Val får ej — — — noggrant angivas.

Om kallelse till valförrättningen, om rösträtt och dess utövning gäller med ovan i mom. 1 stadgat undantag vad för allmänna rådstugan är föreskrivet.

I övrigt skall med avseende å valets förrättande i tillämpliga delar gälla vad här ovan i mom. 2 är föreskrivet.

b) I stad, som bildar egen valkrets, skall magistraten sammanräkna rösterna. Där sammanräkningen ej äger rum omedelbart efter röstningens avslutande, skall vid valförrättningen tid och ställe för sammanräkningen tillkännagivas.

För annan stadsvalkrets sammanräknas rösterna av magistraten i den folkrikaste staden; och skola till den myndighet de inom valkretsen i övrigt avlämnade valkuverten jämte röstlängden och valprotokollet ofördröjligen insändas. Sker insändandet med allmänna posten, skall försändelsen asureras. Tid och ställe för sammanräkningen skall minst tre dagar därförut kungöras i en eller flera av ortens mest spridda tidningar.

Sammanräkning av rösterna skall påbörjas inom sju dagar från valförrättningarnas avslutande.

Valets utgång kungöres omedelbart genom uppläsning av protokoll över sammanräkningen. Med protokollets uppläsning är valet avslutat, varefter från annan magistrat inkommen röstlängd genast återställles.

4. Om behandlingen av valsedelsförsändelse, som till domhavanden eller magistraten inkommit, är särskilt stadgat.

5. Vid avfattande av protokoll över landstingsmannaval bör till ledning tjäna formulär, som av Kungl. Maj:t fastställles.

§ 12.

Domhavande eller magistrat — — — till tjänstgöring inkallas. Samtliga valsedlar, ävensom till inkomna valsedelsförsändelser hörande, från

innerkuverten fränskilda blanketter skola inläggas i förseglat omslag samt förvaras, till dess valet vunnit laga kraft eller, i händelse av besvär, dessa blivit avgjorda. Domhavanden eller magistraten åligger — — — — — samtliga valens utgång.

Denna lag träder i kraft, i vad densamma angår valdistriktsindelningen, den 1 oktober 1920 samt i övrigt dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling, dock att i de fall, där valdistriktsindelningarna på landsbygden för riksdagsmannaval och landstingsmannaval ännu icke överensstämma, landstingsmannavalen fortfarande, intill dess att sådan överensstämmelse vinnes och vederbörliga valnämnder utsetts, skola förrättas å kommunalstämma eller distriktsstämma med iakttagande av vad därom hittills funnits stadgat.

Lag

om ändrad lydelse av 7 § 2 mom. i lagen om fattigvården den 14 juni 1918.

Häri genom förordnas att 7 § 2 mom. i lagen om fattigvården den 14 juni 1918 skall erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

— — — — —
2 mom. Fattigvårdssamhälle, som i 6 § — — — med iakttagande därav,

att, i stället — — — och fattigvårdsfullmäktige;

att fattigvårdsstämma — — — sammanslutna kommunerna;

att såsom röstlängd — — — kommunernas röstlängder;

att vid val av fattigvårdsfullmäktige fattigvårdsstämmans ordförande och två å densamma utsedda personer skola tjänstgöra såsom valförrättare; samt

att uttaxering — — — till fattigvårdsstyrelsen.
Konungen äger — — — inom samhället.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

Lag

om ändrad lydelse av §§ 19 och 20 i lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909.

Häri genom förordnas, att §§ 19 och 20 i lagen om val till riksdagen den 26 maj 1909 skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 19.

1. Valkrets, som består av en stad eller del av stad, bildar ett valdistrikt; dock må, där så finnes lämpligt, sådan valkrets delas i två eller flera valdistrikt.

2. I valkrets, som innefattar flera kommuner, skall med de undantag, som här nedan i mom. 3—6 angivas, varje kommun bilda ett valdistrikt.

3. Är landskommun delad i valkretsar för val av kommunalfullmäktige, utgör sådan valkrets ett valdistrikt vid riksdagsmannaval, såvida icke ytterligare delning i valdistrikt beslutes i den ordning i mom. 5 eller 6 sägs.

4. Höra delar av landskommun till olika valkretsar för riksdagsmannaval eller skall, på sätt i förordningen om landsting särskilt föreskrives, del av landskommun utgöra valdistrikt vid landstingsmannaval, bildar varje del ett valdistrikt för riksdagsmannaval, där ej jämlikt mom. 5 eller 6 ytterligare delning i valdistrikt beslutes.

5. Landskommun, valkrets för kommunalfullmäktigval samt sådan del av kommun, som i mom. 4 sägs, skola, där antalet invånare i sådan

kommun, valkrets eller del av kommun överstiger 3,000, indelas i två eller flera valdistrikt med högst 3,000 invånare; dock att på framställning av kommunalstämma Konungens befallningshavande må härifrån medgiva undantag, där särskilda förhållanden inom kommunen anses göra sådan indelning obehövlig eller olämplig.

6. Om kommun, valkrets för kommunalfullmäktigval eller sådan del av landskommun, som i mom. 4 sägs, till följd av samfärdsförhållanden eller andra orsaker finnes icke lämpligen böra utgöra ett enda valdistrikt, må sådan kommun, valkrets eller del av landskommun delas i två eller flera valdistrikt.

§ 20.

1. Förslag om delning av valdistrikt som i § 19 mom. 1 och 6 sägs må väckas genom framställning hos Konungens befallningshavande av den, som är boende och vid riksdagsmannaval röstberättigad inom den kommun eller del av kommun, om vars delning i valdistrikt är fråga. Ej må framställning — — — till olika valdistrikt.

Utan föregående framställning vare Konungens befallningshavande berättigad och i fall, varom stadgas i § 19 mom. 5, pliktig att om indelning i valdistrikt eller ändring i redan skedd indelning förordna, sedan på landet kommunalstämma och i stad stadsfullmäktige beretts tillfälle att i ärendet avgiva yttrande. Om ändring i distriktsindelning vare Konungens befallningshavande pliktig att i den ordning nyss sagts förordna även för det fall, att så erfordras, då landskommun, efter att tidigare hava indelats i valdistrikt för riksdagsmannaval, delas i valkretsar för kommunalfullmäktigval.

Beslut angående indelning i valdistrikt skall av Konungens befallningshavande omedelbart kungöras och, där det icke på anförda besvär undanröjts, träda i tillämpning beträffande val, som förrättas enligt den under nästpåföljande år upprättade röstlängden.

2. Över beslut, som — — — förordningarna om kommunalstyrelse.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1920.

Lag

om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid vissa kommunala val samt om behandling av valsedelsförsändelse.

Häri genom förordnas som följer:

Om väljare, som på grund av yrke eller tjänst äro förhindrade att inställa sig.

§ 1.

Vid val av kommunalfullmäktige, stadsfullmäktige och landstingsmän må väljare, som tillhör någon av nedanstående yrkes- eller tjänstegrupper utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel genom försändelse i den ordning, som i §§ 2—4 föreskrives; dock att sådan rätt ej må utövas i annat fall än då, enligt vad vid tiden för försändelsens anordnande kan tagas för visst, hinder för väljarens personliga inställelse vid valförrättningen möter på grund därav, att yrkets eller tjänstens utövning betingar hans vistande utom valdistriktet vid den tidpunkt, då valet äger rum.

Hindret skall styrkas på sätt i § 4 stadgas.

Den rätt nu är sagd tillkommer:

1:o den som utövar militärtjänst;

2:o den som utövar sjömansyrket eller såsom deltagare för egen eller annans räkning i fiske i öppen sjö eller i annan egenskap tillhör besättning eller annan personal å fartyg;

3:o den som tillhör personalen vid statens järnvägar eller vid enskilt järnvägsföretag eller vid postverket, tullverket eller lots- eller fyrväsendet.

§ 2.

Valsedelsförsändelse, varom i § 1 sägs, må ej anordnas tidigare än trettio dagar före den dag, valet skall börja, och ej heller senare än sistnämnda dag. Försändelsen skall senast dagen efter den, då valet börjat, dock i allt fall före röstsammanräkningens början, hava inkommit till den myndighet, som i § 5 sägs.

Valsedelsförsändelse skall anses vara anordnad den dag, det i § 4 omförmälda vittnesintyget underskrives.

§ 3.

Vid anordnande av valsedelsförsändelse enligt § 1 skall väljaren anlita ojävigt vittne.

Vistas väljaren inom riket, skall såsom vittne anlitas på landet ordförande eller ledamot i valnämnd eller i kommunalnämnd samt i stad tjänsteman, som av magistraten förordnas.

Vistas väljaren utom riket, skall han såsom vittne anlita svensk konsul eller ock, där väljaren tillhör besättning eller annan personal å svenskt fartyg, dettas befälhavare eller, i händelse av förfall för denne, hans närmaste man.

De personer, som ovan nämnts, vare pliktiga att, när de därom anmodas, tillhandagå väljare såsom nu är sagt.

I fråga om viss grupp av väljare äge Konungen förordna, vilka personer ytterligare må kunna anlitas såsom vittne.

Är väljaren ej personligen känd för vittnet, åligge honom att styrka sin identitet antingen genom intygande av trovärdig person eller ock medelst prästbevis, debetsedel, arbets- eller sjöfartsbok eller annan tillfyllestgörande handling.

§ 4.

Vid anordnande av valsedelsförsändelse enligt § 1 skall väljaren använda ett innerkuvert med vidhängande blankett och ett ytterkuvert, vilka skola tillhandahållas utom riket genom statsverkets och inom riket genom vederbörande kommuns försorg. Ej må andra kuvert för ändamålet brukas.

Väljare är berättigad att av vittne, som han jämlikt § 3 anlitar, erhålla erforderliga kuvert.

Väljaren skall i enrum inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta.

Därefter skall i vittnets närvaro å den innerkuvertet vidhängande blanketten tecknas noggrann upplysning angående de av valmannens yrke eller tjänst förorsakade omständigheter, som förhindra hans personliga närvaro vid valförrättningen, ävensom förklaring att han frivilligt och i enrum inlagt sin valsedel i kuvertet och själv tillslutit detta. Vad sålunda tecknats å blanketten skall av väljaren egenhändigt underskrivas. Tillika skola å blanketten angivas yrke eller tjänsteställning, valdistrikt, som väl-

jaren vid tiden för valet tillhör, och hemvist inom valdistriktet, så ock de omständigheter i övrigt, angående vilka Konungen föreskriver, att uppgift härvid skall meddelas.

Vittnet skall å blanketten vitsorda de omständigheter, vilka av valmannen angivits såsom förfallogrund, och intyga, att väljaren egenhändigt skrivit sitt namn å blanketten såsom ovan sagts, samt att han omedelbart dessförinnan befunnit sig i enrum, ävensom angiva dag och ort för intygets meddelande.

Innerkuvertet med vidhängande blankett skall av väljaren i vittnets närvaro inläggas i ytterkuvertet. Detta tillslutes samt adresseras till den myndighet, som har att verkställa sammanräkningen av de vid valet avgivna rösterna. En å ytterkuvertet anbragt uppgift, att det innehåller väljarens valsedel, skall dessförinnan av väljaren egenhändigt underskrivas. Tillika angives det valdistrikt väljaren tillhör och hans hemvist inom distriktet. Därefter skall försändelsen av väljaren personligen överlämnas till den myndighet, som nyss nämnts, eller genom allmänna posten eller annorledes tillställas samma myndighet.

Vittne, som jämlikt § 3 är pliktig att tillhandagå väljare så som där sägs, vare, då särskild anmodan därom framställs, skyldigt att ombesörja försändelsens befordran.

Överlämnas försändelsen åt allmänna posten, skall den rekommenderas.

§ 5.

Då valsedelsförsändelse, varom ovan förmäles, ankommit till den myndighet, som har att verkställa sammanräkningen av de vid valet avgivna rösterna, skall anteckning därom med uppgift å dagen för ankomsten ske i bok, som för ändamålet upplagts. Försändelserna förvaras under lås.

§ 6.

Myndighet, som i § 5 sägs, har att vid den förrättning, som för sammanräkning av de vid valet avgivna rösterna är föreskriven, och innan de vid valförrättningen avlämnade valkuverten brutits, iakttaga följande:

Enligt § 5 inkomna valsedelsförsändelser räknas och antalet jämföres med den över dylika försändelser förda boken.

Härefter brytas försändelsernas ytterkuvert.

Har försändelse ankommit senare än dagen efter det valet tagit sin början eller efter sammanräkningens början eller har därtill begagnats

annat ytterkuvert än i § 4 föreskrives eller förekommer skäligen anledning att ytterkuvert efter tillslutandet blivit öppnat, lämnas kuvertet obrutet och däri innesluten valsedel vare utan verkan på valet.

Sedan övriga ytterkuvert brutits, granskas innerkuverten med vidfästade blanketter. Finnas flera kuvert härröra från samma valman, äro de alla ogilla och läggas orubbade å sido.

I övrigt tillses:

att den som avgivit valsedeln är i röstlängden upptagen såsom röstberättigad och icke har inför valförrättaren utövat sin rösträtt,

att han jämlikt § 1 är behörig att i förevarande ordning avgiva valsedel,

att valsedelsförsändelse anordnats inom den i § 2 stadgade tid och i enlighet med föreskrifterna i §§ 3 och 4,

samt att innerkuvertet är utan annat märke än ändamålsbeteckningen.

Brister något i nu nämnda hänseenden, lägges innerkuvertet orubbat å sido såsom ogillt. I annat fall avskiljes blanketten och antecknas i röstlängden vid den röstandes namn, att rösträtten utövats, varefter de godkända kuverten sammanblandas med varandra och därefter behandlas på sätt som om de inför valförrättaren avlämnade valkuverten är stadgat.

§ 7.

Närmare föreskrifter för tillämpning av stadgandena i §§ 3 och 4 meddelas av Konungen.

Om äkta makar.

§ 8.

Äro äkta makar båda röstberättigade, må den ena av dem genom den andra maken ingiva valsedel vid val, som i § 1 omförmälas.

§ 9.

Vill väljare begagna den rätt att ingiva valsedel, varom i § 8 förmäles, skall valsedelsförsändelse på sätt nedan sägs anordnas tidigast fjorton dagar före valets början.

§ 10.

För valsedelsförsändelse enligt § 9 skall användas ett innerkuvert och ett ytterkuvert. Sådana kuvert tillhandahållas genom den kommunala myndighetens försorg. Ej må för ändamålet andra kuvert brukas.

Väljaren skall själv frivilligt inlägga sin valsedel i innerkuvertet och tillsluta detta samt i närvaro av ett ojävigt vittne inlägga innerkuvertet i ytterkuvertet, vilket omedelbart därpå av väljaren tillslutes. En å ytterkuvertet anbragt förklaring att sålunda tillgått skall därefter av väljaren egenhändigt undertecknas. Vid namnet tecknas uppgift å det valdistrikt, väljaren vid tiden för valet tillhör, och hans hemvist inom valdistriktet.

Vittnet intygar å ytterkuvertet, att väljaren egenhändigt undertecknat ovannämnda förklaring, med angivande av dag och ort för intygets meddelande.

§ 11.

Äkta make, som vill avgiva valsedel för andra maken, avlämnar vid valförrättningen till ordföranden valsedelsförsändelse, varom i § 9 sägs. Finnes, att båda makarna äro i röstlängden upptagna såsom röstberättigade, att ytterkuvertet är sådant, som i § 10 föreskrives, samt att därå äro tecknade förklaring av väljaren ävensom vittnesintyg i behörigt skick och förekommer ej skälig anledning att ytterkuvertet blivit efter tillslutandet öppnat, bryter ordföranden ytterkuvertet; i annat fall varde det ej mottaget.

Sedan ordföranden därefter tillsett, att innerkuvertet är utan annat märke än ändamålsbeteckningen, stämplas detsamma, i fall och på sätt sådant eljest beträffande avlämnade valkuvert är i lag föreskrivet, och nedlägges i valurnan, i sammanhang varned i röstlängden vid den röstandes namn göres anteckning, att rösträtten utövats.

Är innerkuvertet ej sådant som i § 10 föreskrives eller finnes å dess utsida annat märke än ändamålsbeteckningen, varde det ej mottaget.

Allmänna bestämmelser.

§ 12.

Valsedel skall vara av vitt papper och utan kännetecken.

Ytterkuvert och innerkuvert skola vara av ogenomskinligt papper och försedda med ändamålsbeteckning samt, vad varje särskilt slag angår, lika till storlek och beskaffenhet.

§ 13.

Formulär till ändamålsbeteckning, varom i denna lag förmäles, samt till blankett till innerkuvert och uppgift å ytterkuvert enligt § 4 ävensom till förklaring och vittnesintyg å ytterkuvert enligt § 10 fastställas av Konungen.

§ 14.

I god tid före valet skola kuvert för valsedelsförsändelse, varom i denna lag sägs, finnas tillgängliga hos de personer, vilka vid valsedelsförsändelses anordnande enligt § 3 må anlitas såsom vittne av väljare inom riket, samt kuvert, varom i § 4 förmäles, därjämte vara tillgängliga hos de personer, vilka vid sådan försändelses anordnande må anlitas såsom vittne av väljare utom riket.

§ 15.

Vad i denna lag är stadgat om magistrat gälle i stad, där magistrat ej finnes, om den för sådan stad särskilt tillsatta styrelse.

§ 16.

Om besvär över beslut enligt denna lag gäller vad i särskilda författningar finnes stadgat om besvär över det val, varom är fråga.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i svensk författningssamling.

dels ock anmäla, att riksdagen sedermera i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t vill tillkännagiva det beslut, som riksdagen för sin del kan komma att fatta i anledning av det i förevarande kungl. proposition framförda förslaget till lag om ändrad lydelse i vissa delar av den av 1919 års lagtima riksdag villkorligt antagna nya lagen om val till riksdagen.

Stockholm den 15 juni 1920.

Med undersätlig vörndnad.
